

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

ЗАПОВЕД

10/23/2025

X РД09-3290/23.10.2025г.

Регистрационен №
Министерство на образованието и науката
Signed by: Desislava Simeonova Shalganova

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 2, ал. 1 и 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и 2 от Административнопроцесуалния кодекс

УТВЪРЖДАВАМ

Национална изпитна програма за провеждане на държавен изпит за придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията код **021105 „Фотография“** от професионалното направление код **0211 „Аудио-визуални техники и производство на медийни продукти“** съгласно приложението.

23.10.2025 г.

X

КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ
Министър на образованието и науката
Signed by: Krasimir Georgiev Valchev

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

**НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА
ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪРЖАВНИ ИЗПИТИ**

**ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯ**

Професионално направление						
Код: 0211	Аудио-визуални техники и производство на медийни продукти					
Професия						
Код: 021105	Фотография					
Степени на професионална квалификация			–	–	III	–
Ниво по Национална квалификационна рамка (НКР)			–	–	4	–
Ниво по Европейска квалификационна рамка (ЕКР)			–	–	4	–

Утвърдена със Заповед № РД09-3290/23.10.2025 г.

I. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за провеждане на държавен изпит за придобиване на трета степен на професионална квалификация (СПК) по професия код 021105 „Фотография“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО).

Целта на настоящата изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетентности на обучаваните, изискващи се за придобиване на трета степен на професионална квалификация.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от ЗПОО и чл. 2, ал. 1 и 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

1. Част по теория на професията

- Изпитни теми с кратко описание на учебното съдържание по всяка тема и дидактически материали (осигуряват се от обучаващата институция)
- Критерии за оценяване на изпитните теми
- Указания за разработване на писмен тест
- Указания за съдържанието и оформянето на дипломния проект за ученици, обучаващи се за трета степен на професионална квалификация
- Критерии за оценяване на дипломния проект и неговата защита

2. Част по практика на професията

- Указания за съдържанието на индивидуалните задания
- Критерии за оценяване на индивидуалните задания

3. Система за оценяване

4. Приложения

- Образец на изпитен билет – част по теория на професията
- Образец на индивидуално задание по практика
- Образец на индивидуално задание за разработване на дипломен проект
- Образец на рецензия на дипломен проект

III. ИЗПИТНИ ТЕМИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ – ЧАСТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА

ИЗПИТНА ТЕМА № 1: Развитие на фотохимичните фотографски процеси

Условия за откриване на фотохимичните процеси и фотореактивните материали. Видове и характерни особености на първите фотографски процеси. Физични и физико-химични основи на ранните фотографски процеси. Мерки за безопасност при прилагане на фотохимичните фотографски процеси. Специфична фотографска терминология.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 1	Максимален брой точки
1. Изяснява условията за откриване на фотохимичните процеси и фотореактивните материали	10
2. Прави задълбочена характеристика на видовете ранни фотографски процеси	20
3. Посочва физичните и физико-химичните основи на ранните фотографски процеси	20
4. Разкрива специфичните особености на всеки от ранните фотографски процеси	20
5. Познава и обяснява изискванията и мерките за безопасност при прилагане на фотохимичните фотографски процеси	10
6. Познава специфичната терминология и я използва при описание на различните фотографски процеси	20
Общ брой точки:	100

ИЗПИТНА ТЕМА № 2: Материално-техническо оборудване и процеси във фотолабораторията

Необходими инструменти, уреди, апарати, посуда и видове осветление, фотоувеличители, (апарати за контактно копиране, репродукционни апарати, часовник-прекъсвачи, кадриращи рамки, сушилни уреди, копирни филтри и обективи, мерителни уреди). Основни химични вещества – проявители, фиксажи. Разположение и връзка между уредите и апаратите. Копиране – контактно, проекционно. Черно-бяло и цветно проявяване на хартиен носител. Методи на експонацията при копиране. Процеси на проявяване на филми (черно-бели и цветни) и обратими фотоматериали – диапозитиви. Ефекти във фотографията – маски, монтажи. Видове проявители и фиксажи. Мерки за безопасност при работа с използваните химикали. Специфична фотографска терминология.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 2	Максимален брой точки
1. Описва необходимите инструменти, уреди, апарати, посуди, видовете осветление и фотоувеличители, както и основни химични вещества – проявители, фиксажи, и обяснява приложението им	10
2. Посочва разположението и връзката между уредите и апаратите и обяснява логиката и функционалността на установения ред	20

Критерии за оценяване на изпитна тема № 2	Максимален брой точки
3. Описва видовете копиране – контактно, проекционно, както и черно-бялото и цветното проявяване на хартиен носител. Познава методите на експонацията при копиране	30
4. Познава и обяснява процесите на проявяване на филми (черно-бели и цветни) и обратими фотоматериали – диапозитиви	10
5. Изяснява ефектите във фотографията – маски, монтажи и видове проявители и фиксажи	20
6. Описва мерките за безопасност при работа с използваните химикали. В работата по изпитната тема и в езиковите си изяви по нея спазва специфичната терминология, свързана с фотографията	10
Общ брой точки:	100

ИЗПИТНА ТЕМА № 3: Видове фотоматериали. Изграждане на фотографско изображение

Историческо развитие на фотоматериалите. Видове носители според материала. Формат на плаки и филми. Светочувствителност на фотоматериалите, големина на зърното, контрастни, мекокорисувачи, за научна и специална фотография, диапозитивни, маски. Сенситометрия – основни понятия, сенсibiliзация, фотохартии. Физично действие на светлината. Фотохимични реакции в сребърните халогениди. Същност и образуване на латентен образ. Експозиция, методи за измерване на експозицията. Ефекти на експозицията. Триъгълник на експозицията. Специфична фотографска терминология.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 3	Максимален брой точки
1. Проследява накратко историческото развитие на фотоматериалите	10
2. Прави характеристика на видовете носители според материала и изяснява формата на плаки и филми	20
3. Дава информация за светочувствителност на фотоматериалите, големина на зърното, контрастни, мекокорисувачи, за научна и специална фотография, диапозитивни, маски. Описва сенситометрия – основни понятия, сенсibiliзация, фотохартии	20
4. Описва физичното действие на светлината и изяснява фотохимичните реакции в сребърните халогениди, същността и образуването на латентен образ	20
5. Обяснява експозицията, методите за измерване на експозицията и ефектите на експозицията. Познава и обяснява триъгълника на експозицията	20
6. Познава и използва специфичната фотографска терминология	10
Общ брой точки:	100

ИЗПИТНА ТЕМА № 4: Фотокамери и фотографски обективи

Историческо развитие в зависимост от използваните фотоматериали. Видове фотокамери – далекомерни, двуобективни, мехови и огледално-рефлексни фотокамери. Видове затвори във фотокамерата. Модулни фотоапарати – Хаселблад и др. Фотокамери по формат и

предназначение, цифрови фотокамери, за моментни снимки, със специално предназначение. Историческо развитие на фотографските обективи. Видове обективи по фокусно разстояние. Светлосила на обективите. Разделителна способност. Дълбочина на острота-зависимости. Перспективни съкращения. Обективи по предназначение. Тилт-шифт обективи. Специфична фотографска терминология.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 4	Максимален брой точки
1. Проследява накратко историческото развитие в зависимост от използваните фотоматериали. Характеризира видовете фотокамери – далекомерни, двуобективни, мехови и огледално-рефлексни фотокамери, и описва видове затвори във фотокамерата. Описва принципа на работа на модулните фотоапарати на Хаселблад и др.	20
2. Изяснява особеностите на фотокамерите по формат и предназначение, цифровите фотокамери, за моментни снимки и със специално предназначение	20
3. Описва историческото развитие на фотографските обективи, както и видовете обективи по фокусно разстояние	15
4. Изяснява характеристиките на обектива – светлосила, разделителна способност. Обяснява зависимостите при дълбочина на остротата, както и перспективните съкращения	20
5. Разграничава обективите по предназначение и Тилт-шифт обективите	15
6. Познава и използва в езиковата си практика специфичната фотографска терминология	15
Общ брой точки:	100

ИЗПИТНА ТЕМА № 5: Осветление и композиция

Естествено осветление, „Златен час“, организиране на осветлението при естествена светлина – отражатели, смекчаване на ярка естествена светлина, тониране, допълнително осветление. Студийно осветление, прожектори, светкавици, системи за контрол на светлината, синхронизиране. Видове тонални гами – висок, нисък ключ и сфумато. Осветление при продуктова фотография, при научна и специализирана фотография. „Златно сечение“, правило на третините. Рамка, отсечка и формат на снимката. Осветление и светлосянка. Линия, фигура и форма, тон. Перспектива и изобразителен ъгъл. Изобразителни планове. Изграждане на композиция. Контрапункт. Светотонална и цветотонална композиция. Рискове и мерки за безопасност при работа с осветителна техника. Специфична фотографска терминология.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 5	Максимален брой точки
1. Обяснява предимствата и недостатъците на естественото осветление, „Златен час“, организиране на осветлението при естествена светлина – отражатели, смекчаване на ярка естествена светлина, тониране, допълнително осветление	20

Критерии за оценяване на изпитна тема № 5	Максимален брой точки
2. Характеризира особеностите на студийното осветление, прожектори, светкавици, системи за контрол на светлината, синхронизиране. Изяснява видовете тонални гами – висок, нисък ключ и сфумато. Определя осветлението при продуктова фотография, при научна и специализирана фотография	20
3. Описва понятието „Златно сечение“, правилото на третините. Посочва особеностите на рамка, отсечка и формат на снимката. Изяснява: осветление и светлосянка; линия, фигура и форма, тон; перспектива и изобразителен тъгъл; изобразителни планове	20
4. Проследява изграждането на композиция и контрапункт. Пояснява светотонална и цветотонална композиция	20
5. Познава и разкрива рисковете и мерките за безопасност при работа с осветителна техника	10
6. Използва в писмената и устната си речева практика специфичната фотографска терминология	10
Общ брой точки:	100

ИЗПИТНА ТЕМА № 6: Видове фотографии – портретна, пейзажна, репортажна

Портретна фотография – изисквания на жанра. Изразни и изобразителни средства. Видове портретни снимки. Фотопортрет на открито и закрито при естествено осветление. Подходящо фокусно разстояние на обективи за различните портретни снимки. Изобразителни средства на пейзажната фотография. Елементи на пейзажната фотография. Обекти и изобразяването им. Видове пейзажни снимки. Панорамна фотография. Особенности на журналистическата снимка. Илюстративна и жанрова журналистика. Жанр и форма. Фоторепортаж. Фотоочерк. Фоторазказ. Фотоплакат. Фотомонтаж. Фотокариатура. Фотоприложение, фотоцитат, фотосравнение, фотопериодика. Специфична фотографска терминология.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 6	Максимален брой точки
1. Описва изискванията на жанра – портретна фотография. Разкрива подходящите изразни и изобразителни средства. Посочва видовете портретни снимки	15
2. Сравнява фотопортретите на открито и закрито при естествено осветление. Определя подходящото фокусно разстояние на обективи за различните портретни снимки	20
3. Описва изобразителните средства и елементите на пейзажната фотография. Подбира обектите и изобразяването им. Характеризира видовете пейзажни снимки и панорамната фотография	20
4. Отбелязва особеностите на журналистическата снимка. Сравнява илюстративната и жанровата журналистика. Обяснява жанр и форма	15
5. Съпоставя видовете репортажни фотографии: фоторепортаж, фотоочерк, фоторазказ, фотоплакат, фотомонтаж, фотокариатура. Дефинира фотоприложение, фотоцитат, фотосравнение, фотопериодика	20

Критерии за оценяване на изпитна тема № 6	Максимален брой точки
6. Познава и използва специфичната фотографска терминология	10
Общ брой точки:	100

ИЗПИТНА ТЕМА № 7: Научна и друга специализирана фотография. Дигитална фотография

Макро- и микрофотография. Снимки с невидими лъчи – ултравиолетови, инфрачервени, рентгенови, гамаграфия, ядрена фотография, автордиография. Особенности и характеристики на медицинската, съдебната фотография. Астрофотография и подводна фотография. Специфична фотографска терминология. Принципи и възникване на дигиталната фотография. Видове дигитални фотокамери – компактни, огледално-рефлексни, безогледални и видове по формат – на кадъра и оптико-електронния преобразувател. Светлочувствителни матрици – устройство и принцип на действие. Обективи за дигитална фотография, особености. Файлови формати и файлови компресии. Дигитален носител на информация. Постпродукция, цветни профили и принтиране на цифрови изображения. Специфична фотографска терминология.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 7	Максимален брой точки
1. Обяснява особеностите на макро- и микрофотографията. Сравнява снимки с невидими лъчи – ултравиолетови, инфрачервени, рентгенови, гамаграфия, ядрена фотография, автордиография. Разкрива особеностите и характеристиките на медицинската и съдебната фотография	20
2. Разкрива особеностите на астрофотографията и подводната фотография	10
3. Описва принципите и възникването на дигиталната фотография. Изяснява видове дигитални фотокамери – компактни, огледално-рефлексни, безогледални, както и видове по формат на: кадъра и оптико-електронния преобразувател	20
4. Познава устройството и принципа на действие на светлочувствителните матрици, както и особеностите на обективите за дигитална фотография	20
5. Обяснява файлови формати и файлови компресии. Дигитален носител на информация. Постпродукция, цветни профили и принтиране на цифрови изображения	20
6. Познава и използва специфичната фотографска терминология	10
Общ брой точки:	100

ИЗПИТНА ТЕМА № 8: Продуктова и рекламна фотография. Натюрморт

Подготовка и аранжиране на предметите. Композиране на осветлението. Матови, гланцови и огледални повърхности. Перспектива и обемност на изображението. Структура и фактура на обекта/обектите. Композиция. Специфична фотографска терминология.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 8	Максимален брой точки
1. Описва подготовката и аранжирането на предметите	10

Критерии за оценяване на изпитна тема № 8	Максимален брой точки
2. Изяснява композирането на осветлението	20
3. Разграничава и посочва особеностите на матовите, гланцовите и огледалните повърхности	20
4. Съпоставя и анализира перспективата и обемността на изображението	20
5. Изследва и определя структурата и фактурата на обекта/обектите. Описва композиция	20
6. Познава и използва в езиковата си практика специфичната фотографска терминология	10
Общ брой точки:	100

ИЗПИТНА ТЕМА № 9: Развитие на фотографското изкуство

Първи стъпки на фотоизкуството, пикторализъм, ранен период. Оскар Гюстав Рейнландър. Късен импресионалистичен пикторализъм. Сюрреализъм, Дада, Филип Халсман, Бил Бранд. Баухаус, Ласло Махой-Над. Функционализъм и конструктивизъм, Ел Лесицкий и Александър Родченко. Промени, свързани с развитието на социалните медии и мобилни технологии. Специфична фотографска терминология.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 9	Максимален брой точки
1. Проследява първите стъпки на фотоизкуството, пикторализъм, ранен период	20
2. Разкрива особеностите на късния импресионалистичен пикторализъм	20
3. Характеризира сюрреализма и неговите представители – Дада и др.	20
4. Сравнява функционализма и конструктивизма, дава примери с представители	20
5. Посочва промените, свързани с развитието на социалните медии и мобилните технологии	10
6. Познава и използва специфична фотографска терминология по изпитната тема	10
Общ брой точки:	100

ИЗПИТНА ТЕМА № 10: Фотографията в България до средата на 20. век. Съвременна българска фотография (след 1950 г. и досега)

Фотография на Българското възраждане. Военна фотография 1877 – 1918 г.; фотографията като военна летопис. Портретна фотография през този период; актова фотография – Георги Ст. Георгиев. Етнографските сюжети, влияние на пикторализма и символизма върху фотографията в България. Период на работа в България и принос за развитие на фотографията у нас – Йосиф Капилиери, Франсоа Бауер, Самуел Гелч, Анастас Карастоянов и първи жени фотографи у нас. Създаване и развитие на държавните институции, свързани с фотографията – държавно предприятие „Българска фотография“, специалност фотография в Полиграфическия техникум, принос на Янка Кюркчиева, държавен фотоархив, списание „Българско фото“ – Алберт Коен,

Кръстан Дянков. Приноса на Лоте Михайлова, Петър Божков за развитие на художествената фотография. Съпротива срещу догматизма и т. нар. соцреализъм – изяви на Иво Хаджимишев и Петър Абаджиев. Експериментална фотография. Пейзажна и портретна фотография – портрети на творци, на работници, на етнографски субекти

Критерии за оценяване на изпитна тема № 10	Максимален брой точки
1. Проследява развитието на фотография през епохата на Възраждането, военната фотография 1877 – 1918 г. като военна летопис	15
2. Описва постиженията на портретната фотография през този период; актовата фотография – Георги Ст. Георгиев. Изяснява влиянието на пикторализма и символизма върху етнографските и други фотографски сюжети през периода в България	15
3. Посочва приноса в развитието на фотографията у нас в периода на работа в България на: Йосиф Капилиери, Франсоа Бауер, Самуел Гелч, Анастас Карастоянов и първите жени фотографи	15
4. Разкрива създаването и развитието на държавните институции, свързани с фотографията – държавно предприятие „Българска фотография“, специалност фотография в Полиграфическия техникум, приноса на Янка Кюркчиева, държавен фотоархив, списание „Българско фото“ – Алберт Коев, Кръстан Дянков. Приносът на Лоте Михайлова и Петър Божков за развитие на художествената фотография	20
5. Анализира противоречията и съпротивата срещу догматизма и т. нар. соцреализъм – изяви на Иво Хаджимишев и Петър Абаджиев	20
6. Представя опити на експериментална фотография, както и пейзажна и портретна фотография – портрети на творци, на работници, на етнографски субекти	15
Общ брой точки:	100

IV. УКАЗАНИЯ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПИСМЕН ТЕСТ

1. Структура на теста и изисквания към тестовите задачи

Всеки тест се състои от 20 въпроса/задачи и обхваща всички теми от националната изпитна програма. Тестовите включват следните модули:

Модул А: Титулна страница – съдържа наименование на институцията, от името на която се предлага тестът, и инструкция за работа с теста. Инструкцията съдържа информация относно:

- целта на теста;
- начините за нанасяне на отговорите;
- правата и задълженията на учениците по време на изпита;
- начините за оценка на тестовите резултати;
- времето за решаване на теста.

Модул Б: Тест – изписва се вариант на теста. Тестовите въпроси/задачи се подреждат по един от следните критерии:

- по логиката на учебното съдържание;
- според типа на отговора.

Модул В: Еталон на верния отговор и ключ за оценяване – предназначени за комисията за подготовка и оценяване на изпита – част по теория на професията.

2. Изисквания към тестовите въпроси/задачи

Всяка тестова задача проверява компетентностите съобразно нивото по НКР/ЕКР, необходими за изпълнение на сложни операции с помощта на различни инструменти, машини, апарати, измервателни уреди, за разчитане на технологична документация, схеми, данни и др.

Тестовите въпроси/задачи се разработват в съответствие с матрицата на теста, както следва:

Изпитна тема №	III степен на професионална квалификация Тежест 50%	
	Брой тестови задачи	Максимален брой точки
1	2	10
2	2	10
3	2	10
4	2	10
5	2	10
6	2	10
7	2	10
8	2	10
9	2	10
10	2	10
	20	100
<i>Максималният брой точки за всяка тестова задача е 5 точки. При оценка на резултатите от теста максималният брой точки се поставя при пълен и верен отговор, съвпадащ с ключа за оценяване. Частично верните отговори носят по-малък брой точки съобразно ключа за оценяване.</i>		

V. УКАЗАНИЕ ЗА СЪДЪРЖАНИЕТО И ОФОРМЯНЕТО НА ДИПЛОМНИЯ ПРОЕКТ

Дипломният проект съдържа следните структурни единици:

- титулна страница;
- съдържание;
- увод (въведение);
- основна част;
- заключение;
- списък на използваната литература;
- приложения.

Титулната страница съдържа наименование на училището, населено място, тема на дипломния проект, трите имена на ученика, професия, име и фамилия на ръководителя/консултанта.

Уводът (въведение) съдържа кратко описание на основните цели и резултати.

Основна част – формулира се целта на дипломния проект и задачите, които трябва да бъдат решени, за да се постигне тази цел. Съдържа описание и анализ на известните решения, като се цитират съответните литературни източници. Съдържа приносите на дипломния проект, които трябва да бъдат така формулирани, че да се вижда кои от поставените задачи са успешно решени.

Заключението съдържа изводи и предложения за доразвиване на проекта и възможностите за неговото приложение.

Списъкът с използваната литература включва цитираната и използвана в записката на дипломния проект литература. Започва на отделна страница от основния текст. При имената на авторите първо се изписва фамилията. Всички описания в списъка с използваните източници трябва да са подредени по азбучен ред според фамилията на първия автор на всяка публикация.

Приложенията съдържат документация, която не е намерила място в текста поради ограниченията в обема ѝ, или подредба за по-добра прегледност. В текста трябва да има препратка към всички приложения.

Оформяне на дипломния проект

Формат: A4; **брой редове в стр.:** 30; **брой на знаците в стр.:** 60 знака; **общ брой на знаците в 1 стр.:** 1800 – 2000 знака

Шрифт: Times New Roman

VI. КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ДИПЛОМЕН ПРОЕКТ

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Съответствие с изискванията за съдържание и структура на дипломния проект	20
1.1. Логическа последователност и структура на изложението, балансиране на отделните части	4
1.2. Задълбоченост и пълнота при формулиране на обекта, предмета, целта и задачите в разработването на темата	7
1.3. Използване на подходящи изследователски методи	4
1.4. Стил и оформяне на дипломната работа (терминология, стил на писане, текстообработка и оформяне на фигури и таблици)	5
2. Съответствие между поставените цели на дипломния проект и получените резултати	20
2.1. Изводите следват пряко от изложението, формулирани са ясно, решават поставените в началото на изследването цели и задачи и водят до убедителна защита на поставената теза	10
2.2. Оригиналност, значимост и актуалност на темата	6
2.3. Задълбоченост и обоснованост на предложенията и насоките	4
3. Представяне на дипломния проект	20
3.1. Представянето на разработката по темата е ясно и точно	5

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
3.2. Онагледяване на експозето с: а) презентация б) графични материали в) практически резултати г) компютърна мултимедийна симулация и анимация	10
3.3. Умения за презентиране	5
4. Отговори на зададените въпроси от рецензента и/или членовете на комисията за подготовка, провеждане и оценяване на изпита чрез защита на дипломен проект	30
4.1. Разбира същността на зададените въпроси и отговаря пълно, точно и убедително	10
4.2. Дава логически построени и точни отговори на зададените въпроси	10
4.3. Дава съдържателни и обосновани отговори на въпросите	10
5. Използване на професионалната терминология, добър и ясен стил, обща езикова грамотност	10
5.1. Правилно използване на професионалната терминология	5
5.2. Ясен изказ и обща езикова грамотност	5
Общ брой точки:	100

VII. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ – ЧАСТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА

1. Указание за съдържанието на индивидуалните задания

Индивидуалното задание за частта по практика на професията съдържа темата на индивидуалното задание и изискванията към крайния резултат от изпълнението на заданието.

Всяко индивидуално задание за държавен изпит за придобиване на професионална квалификация – част по практика на професията, включва:

- тема в съответствие с единиците резултати от учене в държавния образователен стандарт за придобиване на квалификация по професията;
- указания (инструкции/изисквания) за изпълнение;
- критерии за оценяване.

По решение на комисията за провеждане и оценяване на изпита – част по практика на професията, могат да се дадат допълнителни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното задание.

2. Критерии за оценяване

№	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда*	да/не
1.1.	Изпълнява дейностите при спазване на необходимите мерки за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд	да/не
1.2.	Създава организация за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работното място	да/не
1.3.	Предотвратява опасните ситуации, които могат да възникнат по време на работа	да/не
2.	Ефективна организация на работното място	5
2.1.	Планира ефективно работния процес	2
2.2.	Разпределя трудовите дейности в работния процес съобразно поставената задача и времето за нейното изпълнение	2
2.3.	Познава и прилага установените стандарти за осъществяване на дейността	1
3.	Спазване изискванията на правилниците, наредбите и предписанията	5
3.1.	Познава и прилага нормативните изисквания в съответната професионална област	3
3.2.	Спазва изискванията на правилниците, наредбите и предписанията, свързани с индивидуалното задание	2
4.	Правилен подбор на детайли, материали и инструменти съобразно конкретното задание	20
4.1.	Целесъобразно използва материали, детайли и инструменти според изпитното задание	10
4.2.	Правилно подбира количеството и качеството на материали, детайли и инструменти	10
5.	Спазване на технологичната последователност на операциите според индивидуалното задание	20
5.1.	Самостоятелно определя технологичната последователност на операциите	10
5.2.	Организира дейността си при спазване на технологичната последователност на операциите в процеса на работа	10
6.	Качество на изпълнението на индивидуалното задание	50
6.1.	Всяка завършена дейност съответства на изискванията на съответната технология	20
6.2.	Крайният резултат съответства на зададените параметри и отговаря на изискванията в стандартите	20

* Критерий 1 няма количествено изражение, а качествено. Ако обучаваният по време на изпита създава опасна ситуация, застрашаваща собствения му живот или живота на други лица, изпитът се прекратява и на обучавания се поставя **оценка слаб (2)**.

№	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
6.3.	Изпълнява задачата в поставения срок	10
	Общ брой точки:	100

VIII. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Оценяването на резултатите от държавния изпит за придобиване на квалификация по професията код 021105 „Фотография“ е в точки, както следва:

- част по теория на професията – максимално 100 точки;
- част по практика на професията – максимално 100 точки.

Всяка част от държавния изпит е успешно положена при постигане на петдесет на сто от максималния брой точки.

Формирането на окончателната оценка от изпита е в съотношение 50 процента от получения брой точки от частта по теория на професията и 50 процента от получения брой точки от частта по практика на професията. Окончателната оценка в брой точки е равна на $0,5 \times$ получения брой точки от частта по теория на професията + $0,5 \times$ получения брой точки от частта по практика на професията.

Окончателната оценка в брой точки се формира след успешното полагане на всяка част от изпита и се превръща в цифрова оценка с точност до 0,01 по формулата:

$$\text{Цифрова оценка} = \text{окончателната оценка в брой точки} \times 0,06.$$

Окончателната оценката от държавния изпит за придобиване на квалификация по професията е с количествен и качествен показател с точност до 0,01 и се определя, както следва:

- а) за количествен показател от 2,00 до 2,99 се определя качествен показател „слаб“;
- б) за количествен показател от 3,00 до 3,49 се определя качествен показател „среден“;
- в) за количествен показател от 3,50 до 4,49 се определя качествен показател „добър“;
- г) за количествен показател от 4,50 до 5,49 се определя качествен показател „много добър“;
- д) за количествен показател от 5,50 до 6,00 се определя качествен показател „отличен“.

Националната изпитна програма е разработена по проект BG05SFPR001-3.001-0001 „Модернизиране на професионалното образование и обучение“, финансиран от Програма „Образование“ 2021 – 2027, съфинансиран от Европейския съюз.

IX. ПРИЛОЖЕНИЯ

1. Образец на изпитен билет – част по теория на професията

.....
(Пълно наименование на училището)

ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ... СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ – ЧАСТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА

по професия код ... „...“

Изпитен билет № ...

Изпитна тема:

(Изписва се точното наименование на темата с кратко описание на учебното съдържание.)

Описание на дидактическите материали (ако е приложимо):

Председател на изпитната комисия:.....

(Име и фамилия)

(Подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:.....

(Име и фамилия)

(Подпис)

(Печат на училището/обучаващата институция)

2. Образец на индивидуално задание по практика

.....
(Пълно наименование на училището)

ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ... СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ – ЧАСТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА
по професия код ... „...“

Индивидуално задание № ...

На ученика/обучавания
(Трите имена на ученика/обучавания)

от.....клас/курс, начална дата на изпита: начален час:.....

крайна дата на изпита:..... час на приключване на изпита:.....

1. Да се
(Вписва се темата на практическото задание)

а. Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на практическото задание:

Ученик/обучаван:
(Име и фамилия) (Подпис)

Председател на изпитната комисия:
(Име и фамилия) (Подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:
(Име и фамилия) (Подпис)

(Печат на училището/обучаващата институция)

3. Индивидуално задание за разработване на дипломен проект

.....
(Пълно наименование на училището)

**ЗАДАНИЕ ЗА ДИПЛОМЕН ПРОЕКТ
ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН
НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ – ЧАСТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА
по професия код ... „...“**

На ученик/ученичка от.....клас
(Трите имена на ученика)

Тема:

Изисквания за разработката на дипломния проект (входни данни, съдържание, оформяне, указания за изпълнение, инструкции):

График за изпълнение:

а) дата на възлагане на дипломния проект

б) контролни проверки и консултации

в) краен срок за предаване на дипломния проект

Ученик:
(Име, фамилия) (Подпис)

Ръководител консултант:
(Име, фамилия) (Подпис)

Директор:
(Име, фамилия) (Подпис)

(Печат на училището)

4. Образец на рецензия на дипломен проект

.....
(Пълно наименование на училището)

РЕЦЕНЗИЯ

Тема на дипломния проект	
Ученик	
Клас	
Професия	
Ръководител консултант	
Рецензент	

Критерии за допускане до защита на дипломен проект	Да	Не
Съответствие на съдържанието и точките от заданието		
Съответствие между тема и съдържание		
Спазване на препоръчителния обем на дипломния проект		
Спазване на изискванията за оформление на дипломния проект		
Готовност за защита на дипломния проект		

Силни страни на дипломния проект	
Допуснати основни слабости	
Въпроси и препоръки към дипломния проект	

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Качествата на дипломния проект дават основание ученикът/ученичката да бъде/да не бъде допуснат/а до защита пред членовете на комисията за подготовка, провеждане и оценяване на изпит чрез защита на дипломен проект в теоретичната и практическата част.

Гр./с.
.....20..... г.

РЕЦЕНЗЕНТ:
(Подпис)